

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 788.

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY szépirodalmi főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 706.

Mai számunk főbb közleményei: Vezércikk: Elegeteit! Hasztalan erőködés.

miniszter megnyilatkozott a katonai javaslatokról s a magyar nemzeti kívánságokról.

Nyilatkozott? Dehogyan. Az öklét rázta, úgy fenyegette meg Magyarországot.

S ha még csak 6 fenyegetett volna bennünket.

De elkövette a közös hadügyminiszter az azt a rémséges dolgot, hogy lealkázza a koronát az urak házába, a felséggel fenyegetett meg bennünket.

Az »allerhöchste Wille« nevében beszélt a »sic volo, sic jubeo.« S hangzott, mint a hogy a francia fordadalom előtt a Bourbonok szokták a lits de justice tartásakor.

Nem a mi dolgunk, hogy felelősségre vonjunk egy minisztert azért az otrombaságot, hogy az uralkodó személyét bevonja a politikai vitákba. Majd mások kérjék tőle számon, ha a legfelsőbb akarat enuncziációja itt miféleképp kisé cifra fogadtatásban talál részeseit.

Hanem az ellen lelkünk minden erejével tiltakozunk, hogy a mi nemzeti vágyaink ellenében ilyen ágyukat vonasson fel a t. közös hadügyminiszter ur. A miniszter urral megverekszünk még valahogy, ne bujjon a felség mögé, ha katonai, ha miniszteri, ha felelősséget vállal. És ne tartson bennünket oly silányoknak, hogy rögtön megretiráljunk az ő szavára. Tudja meg a közös hadügyminiszter ur, hogy az olyan legfelsőbb akarat, amely nincsen magyar miniszter által kontra szignálva: non existit, olyant nem ismer a magyar alkotmány és forradalmat szit, a ki ilyen ellenjegyzés nélkül való uralkodói akaratokkal operál.

Hát még, a mikor úgy operál azzal, a hogy a közös hadügyminiszter urnak a szöcsöve tette.

Kérdve kérjük a miniszter urat, miért nem állapítja meg az ő két helyettesével közösen, a mit a két honvédelmi miniszter mondjon? Mi történt a Fejérvári nyilatkozata óta, a melyek sok tekintetben divergáltak az »allerhöchster Wille« nevében tett kijelentésektől? Mi jögon beszélhet az ur »Reich«-ról, a mikor az nem létezik, a mikor minden törvény rendelkezése szerint Ausztria, a közös hadügytől és külügytől eltekintve, reánk nézve épügy külföld, mint akár Belgium, vagy Németország?

Miért nem volt szava a közös had-

ügyminiszter urnak azokra a beszédekre, a mik merőben ellenkeznek még Fejérvári beszédeivel?

Azt mondta Fejérvári, hogy a közös hadsereg zászlói s jelvényei nem felelnek meg a dualizmus parancsainak s hogy az uralkodó parancsából foglalkoznak e jelvények reformjával.

Jön gróf Schönborn s leczáfolja e kijelentést. A közös hadügyminiszter pedig Welsersheimb utján hajlongó bátával tudomásul veszi a czáfolatot. S még azt se veszi észre, hogy a Fejérvári által proklamált legfelsőbb akarat micsoda ékelen ellentétben van a tegnapi legfelsőbb akarral.

Jó Fürst Schönburg és kegyetlenül rágázol a Felségnek egyik 1868-ban kelt rendeletére. Welsersheimb halálán fogadja ezt is. Igaz, sohse hajtoták végre azt a rendeletet, de nem is vonták vissza soha, hát az uralkodó akaratoként kell azt tisztelni ma is. Hogy meri hát a hadügyminiszter az allerhöchster Wille nevében poecékká tenni ezt a királyi akaratot?

Folytassuk-e?

Nem. Mert nemcsak a hadügyminiszterhez van szavunk, hanem gróf Andrássy Gyulához is, gróf Tisza Istvánhoz is, gróf Apponyi Alberthez is.

Mit szol a tegnapi urak házához, a Landwehr miniszter tegnapi beszédehez gróf Andrássy Gyula? Hisz-e még ma is az ő február 5-iki beszédeben? Elérhetőnek tartja-e ma is, hogy a magyar csapatok, a magyar legénység tisztán magyar vezérek, magyar tisztek vezénylete alatt álljanak? A hadügyminiszterre értette-e akkor, hogy a régi czopf és a bennünket rebellisnek tartó higvelejűség akadályozza meg, hogy a közös hadsereg szellemével teljesen meg lehessen elégedve az ember?

Hát gróf Tisza István mit szol a tegnapi urak házához? Hisz-e még ma is az ő február 21-iki beszédeben? Ma is úgy véli-e, hogy emelt fővel szavazhatja meg azokat a javaslatokat? Állja-e még ma is azt a kijelentését, hogy: »Igen sok még a teendő, de azok a teendők nézetem szerint megoldhatók a közös hadsereg mai szervezete mellett is, mert azok a hadsereg közösségének lényegével ellentétben nem állanak?«

Kacagató közmunka az, hogy gróf Andrássy Gyula czopfos, higvelejű rebellis szimatolónak, gróf Tisza István pedig »nagyon rövidlátó em-

bernek« nevezte egy pár napja a hadügyminisztert, a ki — a hogy igaz is — magára vette e kijelentéseket és most felel a gróf urnak az »allerhöchster Wille« képeben.

De nemcsak nekik felel meg, hanem gróf Apponyi Albertnek is. Ő hozzá is van hát kérdésünk.

Fentartja-e még mindig az elhatározási szabadságát az ő nemzeti kívánságainak egyik, vagy másik csoportjára? Hisz-e, hogy megvalósulhat valaha valami abból az ő programjából? Hisz-e, hogy ő továbbra is megmaradhat annak a kormánynak a háta megett, a mely a tegnapi nyilatkozatot sugalmazó közös hadügyminiszterrel egy asztalhoz ül le tanácskozni? Lehetőségese nek tartja-e, hogy valamikor ő is feülhessen egy asztal mellé azzal a hadügyminiszterrel, a kinek nyilatkozata szerint Andrássy Gyulának és Tisza Istvának lelketlen konzervativizmusa véresszajú rebelligség? Elgondolta-e Apponyi máma odafönt az elnöki pulpituson, hogy micsoda szép beszédet mondott volna ő valamikor egyszer a tegnapi urak házában válaszul?

A feleletet a maguk lelkiismeretének adják meg az urak. Az ő feleletük úgy se tisztázhatná a helyzetet, a nélkül is tiszta az egészen.

Most már még jobban láthatja az ellenzék, hogy csak kettő között választhat: Vagy leszerel és lemond örök időkre minden nemzeti törekvéséről, vagy küzd tovább késhegyig.

De ha megeshetnék az, hogy a katonai javaslatok megszavaztassanak, a nélkül, hogy a magyar nemzet a tegnapi arczállan affrontert teljes elégtételt kapjon; ha megeshetnék az, hogy azoknak a javaslatoknak királyi szentesítésekor Pittreich és Welsersheimb a helyén ülnek még; hát akkor nem érdemelne meg a magyar parlament ellenzéke, hogy az ország csak egy percig is bizalommal volt iránta.

Olyan elégtételt kell kapni az országnak, hogy évszázadok múlva is megremegjen minden osztrák czopf, ha a híret hallja.

Budapest, február 27.

A képviselőház szombaton délelőtt 10 órakor ülést tart.

A függetlenségi és 48-as párt tagjai kéretnek, hogy holnap már az ülés elején sziveskedjenek a házában megjelenni.

Welsersheimb megvezetése. A lovaltástól a szolgálattól alakodott az osztrák honvédelmi miniszter, mikor tegnap a Reichsrathban a hadseregről azt a kijelentést tette, hogy legfelső kívánsága kell mindenek közönsen maradnia. Vezércikkünkben mondtuk meg a véleményünket arról a telvér osztrák okoskodásról, amely egyébként sem maradhat szó nélkül. Úgy tudjuk, hogy már Háza holnapai ülésen kellő módon fölvetik ennek az excellenciás tróliásnak a kérdését és annyi bizonyos, hogy a függetlenségi párt a legerélyesebb visszutasításban fogja részesíteni ezt az osztrák császári fellogást.

A kormányról botrány dolga, amint értesülünk, holnap interpelláció tárgya lesz a Háza. A katonai okoskodásnak azt az újabb példáját a függetlenségi párt részéről fogják szóvá tenni.

Hasztalan erőködés.

(Sz.) A kormány zsákutcába jutott. A katonai javaslatok keresztülérőszakolására irányzott törekvése hajótörést szenved az ellenzék határozott ellentállásán. Mindazáltal feülről nyomja a legfelső akarat.

A kibontakozás legegyszerűbb módja az lenne, ha a kormány egyes nyíltsággal állana a főség elé, s meggyőzné a mai helyzetben rejlő arról a kétségtelen igazságról, hogy a katonai javaslatokat a magyar parlamentben elfogadtatni nem lehet. Ennél fogva vonják azokat vissza, s a parlament lasson hozzá az államélet minden terén égetően szükségessé vált feladatok megoldásához. Mert az ellenzéki pártok a katonai kérdésben nem engednek. Nem engedhetnek. Imáron elég ideje és alkalmuk volt a kormánynak is, a militarizmusnak is, a főségnek is meggyőződést szereznie arról, hogy az ellenzék, főképen pedig a függetlenségi párt nem hajlik meg, csak egy hatalom előtt E pedig a nemzeti közvélemény hatalma. Az meg nyilvánvaló, hogy ez a hatalom a függetlenségi párt mögött áll.

Hanem azért a kormány nem folytatja a zavarból való kibontakozás legegyszerűbb módjához, mert erre nincsen elegendő erkölcsi bátorsága. E helyett arra számít, hogy az ellenzék talán mégis belefárad a küzdelembe s megadja magát. Erre a felség és szertelenül naiv hitre építi a kormány a maga taktikáját, melynek különös próbálkozásairól hallunk bizalmas rebesgetéseket.

A kormány utat keres, amilyen át menekülhetne abból a zsákutcából, amibe belejutott.

Lenne egy radikális eszköze. A képviselőház feloszlátása. De nyilvánvaló, hogy ezzel csak az ellenzéki törekvéseknek tenne szolgálatot. Ettől az ellenzék teljességgel nem fél, annál kevésbé ijedne meg tőle. A képviselőház feloszlátása. De nyilvánvaló, hogy ezzel csak az ellenzéki törekvéseknek tenne szolgálatot. Ettől az ellenzék teljességgel nem fél, annál kevésbé ijedne meg tőle. A képviselőház feloszlátása. De nyilvánvaló, hogy ezzel csak az ellenzéki törekvéseknek tenne szolgálatot. Ettől az ellenzék teljességgel nem fél, annál kevésbé ijedne meg tőle.

Az Egyetértés tárczája.

Miből élt Deák Ferencz?

Az Egyetértés eredeti tárczája. — Írta: EÖTVÖS KÁROLY.

De nemcsak az üzenetet hozta meg a csizmadialegény, hanem hozott magával egy darab követ is. Akkor volt a kö, mint egy kosfej. A kőnek nem volt súlya. Olyan könnyű volt, mint a pehely, olyan szine volt, mint a vajnak; olyan követ itthon még senki sem látott. Ott jutott hozzá valahol a Márványtenger körül Európában vagy Ázsiában. Beletette tarisznyájába, s huzecoltta magával Veszprémbé. Azért hozta el, hogy itthon elhigyjék szavát. Az a kö legyen tanubizonyosága.

Ez a kö pedig volt ama nevezetes tájétkő, a melyből a szép csibukok és pipák készültek ezentul.

De az első pipát ama Biró nevű csizmadialegény készítette. Ez állt lett híressé és vagyonszá, nem a kaptafa, sámfá és fordítófa által. Vésője, esztengája, forgó keréke nem volt még hozzá, csak vékony pengéjű bicskájával. Ezzel furta-faragta ki a kőből a pipát. S a legelső pipát rokonának, padányi Biró Mártonnak, a hatalmas veszprémi püspöknek ajándékozta. Kapott érte fejős tehenet borjastul.

Igy szol a hagyomány. Pipa azelőtt is volt már, hiszen az országban már 1630 óta pipáztak. De addig a pipát cserépből vagy fából készítették. A tájétkő csak száz év múlva, 1740 körül jött napvilágra. Sok tájétkőpipát mutogatnak az országban szerzetészt: ez Rákóczy fejedelem volt, amaz Beresényi főgenerális uramé, ez pedig beéri Balogh Adámé. Jeles családok dícskednek efféle ereklyékkel, de bizony azok nem az időbeli valóságos ereklyék. Hiszen ama nagy híres hősök és hazafiak mind élték már akkor, a mikor a csizmadialegény az első tájétkőpipát kitalálta, kifaragta.

dok dícskednek efféle ereklyékkel, de bizony azok nem az időbeli valóságos ereklyék. Hiszen ama nagy híres hősök és hazafiak mind élték már akkor, a mikor a csizmadialegény az első tájétkőpipát kitalálta, kifaragta.

Deák Ferencz is tájétkőpipából pipázott 1840-ig.

Volt pedig neki elég.

Már az 1832-ik országgyűlés végén szokásba jött s e szokás az 1839-iki országgyűlésen is folytatódott, hogy Deáknak minden vármegye adományozon egy tájétkőpipát. A nemzet rendjelet, kintitétet nem adhatott, a fejedelem pedig lelkes hazafiának nem adott. Csak afféle udvari hazafiának adott. De ha adott volna is: Deák nem fogadta volna el. Hanem adhattak a vármegyék táblabírói czimet és megtiszteltetést. Ezt Deáknak csaknem minden vármegye megadta. A vármegyék követei pedig adhattak tájétkőpipát.

Adtak is.

Ékes faragásu, ezüst kupaku tájétkőpipája több mint negyven darab lett ily módon Deák Ferencznek. Sok pipára a vármegye ezimeret, sokra pedig az adományozó követ ezimeret faragták. Volt olyan is, melyre mythologiai alakok voltak faragva.

Gróf Széchenyi István s vele néhány főrendi ur dítavta hozta a szivarozást. S Deák maga is ezélszerűbbnek látta 1840 után a pipát szivarral fölserélni. De azért fölvaltva a pipát is használta mindaddig, míg Pestre nem költözött.

Egész dohányzó készsége érdekes volt Kehidán.

Márványdöbözben a dohány. De azonkívül a szoba különböző helyein apró dohányzacskók is, tele dohánynyal. 1848 előtt nem volt

gyufa. Aczéllal, kovával és taplóval kellett rágyújtani. A tüzet ékholással kellett csinálni. Aczélt, tüzkövet, taplót Deák csak akkor hordott zsebében, ha utra kelt. Ott-hon pedig csak akkor, ha kinezett a gazdaságba.

Am a pipadohánynak az a természete, hogy pipázás közben gyakran kialszik. Nemely dohány átkozottul maekas, mint az erkölcös lö. A tüznek mindig kéznél kell lenni, ha az ember füstölni akar.

Deák Ferencz úgy segített magán, hogy három nagy szobájában, a hol csak elfért, mindenütt volt aczéla, tüzköve és taplója. Seta vagy beszélgetés közben akarhol aludt ki a pipája, nem kellett a tüzért messze menni, keze ügyébe volt a tüzszerszám mindenütt.

Ez a szokása Pesten is megmaradt. Mikor itt lakott, akkor már a gyufa volt használatban. Szobájában itt is mindenütt helyezett el egy-egy csomag gyufát. Kis asztalon, nagy asztalon, fiókos szekrényen, kályha vállán, ablak könyöklőjén mindenütt ott volt a gyufa.

De a fagyufatartót nem szerette. Csináltatott bádogossal kihuzos tetejű egyszerű gyufatartót bádogból. Ilyenek voltak szobájában. Volt egész sereg. Mikor meghalt, vagy husz darabot találtak. Mikor a szegények javára mindenét elárverezték: ezeket a bádoggyufatartókat is megvették mint Deák-ereklyét tisztas áron. Őt gróf krajczárért csináltatta darabját s megvették tíz koronán. Valami száz forint jött be a gyufatartókból.

Deák lassanként elajándékozgatta pipát, mikor már szivarozás lett a szokása. Mirevaló is a pipa, ha nem használják? Nehányt magam is láttam elajándékozott pipából. Van ilyen pipája Deáczky Pistának is,

unokaöcsésének, Jozefa testvérje unokájának. Egy Deák-pipát 1888-ban adtak el Lugoson nagy pénzen. Ezt Oltéanu nagyváradi püspöknek ajándékozta Deák ezelőtt harmincz évvel. A püspök halála után annak rokonaira szállt, a kik aztán eladták. Ez volt azt hiszem Deáknak utolsó pipájának.

A pipázás nem sokba került, de a szivarozás már sokba került.

Országszerte mindenki tudta, hogy Deák kabanósz szivart szit. Jó illatú, természetes és könnyű szivar. Ára darabonként tizenkét fillér. Ebből elszitt Deák naponként 15—18 darabot. Mindig szájjában volt a szivar. A szivarok csak kétharmadát szitta el, egyharmadát eldobta. A mint egyik elégett: nyomban rágyujtott a másikra. Komoly tanácskozásai, híres adomái mind a kabanósz füstjénél folytak.

Szivarja belekerült havonként legalább ötven forintba. Vendégei, látogatói többet elfüstöltek szivarjából, mint ő maga.

En azonban úgy hiszem, hogy legalább 1867 óta még se kabanósz szit, hanem annál jobb, kellemesebb szivart. A hányzor nála voltam, mindig másféle szivarral kínált, nem kabanószszal. S másfélét szitt maga is. Valamivel rövidebb s nem oly sima és tiszta hengeralakú volt szivarja, mint a milyen a kabanósz.

Miniszterek, kormányzók, nagy urak, idegen nemzetbeli híres férfiak, fejedelmi személyek voltak látogatói. Mindezeknek a saját szivarját ajánlotta föl s tisztesség és udvariasság volt tőle ezt elfogadni. Am a kabanósz mégis csak olesó és polgári szivar. A kik a költséges havannához, a forintos szivarokhoz szoktak, azoknak még se izlett eléggé a hat krajczáros szivar.

Andrássy gróf és társai, a Deák-párt nagy urai tanakodtak, miként lehetne Deáknak jobb szivarra szoktatni. Neki többre nem tett, csak hat krajczárosra. Ajándékot nem fogad el még szivarban sem. Mindert jól tudták. Kigondolták tehát, hogy csináltatnak számára drága, finom, könnyű szivart, — ezt elhelyezik abban a boltban, a hol szivarját be szokta szerezni s ezt új kabanósz néven hat krajczárért árúlják majd — de csupán neki. Nagyon szerette Deák Szent-Iványi Károlyt, régi rendületlen hívét, még az 1839-iki országgyűlésből egykori követvársát s az 1865-iki országgyűlésen képviselőháznak elnökét. A szivar-összeesküvők ezt beleavatták a titokba. Deák naponként evődött, adomázott vele. Szent-Iványi előveszi szivartáskáját s rágyujt s a mindennapi szokásához képest szó nélkül Deák elé tartja a tászkát. Deák szintén kivész belőle egy szivart s rágyujt Nagyon izlett neki. — Jó a szivarod! Szent-Iványi az öreg ember játszi ravasz ságával nem szolt semmit, hanem e helyett a legelső alkalommal megint oda tart, Deák elé a szivartáskát. Deák mindig elfogad egy-egy szivart s egyszer megint kicszik a szájon: — Csakugyan jó a szivarod! — Medecznél kapom, új kabanósz a neve hat forint husz krajczár az ára, te is vehetnél ilyet. Deák rúnéz nagy komolyan Szent-Iványi: Érezte ő, hogy a szivar havanna-keverék, hogy oly finom szivar nem lehet hat forint husz krajczár. Lehet annak az ára százan ként huszonöt-harmincz forint is. Látta, hogy Greg barátja kelepczébe akarja őt ejteni. De

